

Villien korttien huomiointi syklisessä prosessissa

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

Villit kortit muuttavat toimintaympäristöä äkillisesti

- **Villi kortti** = ainutkertainen yksittäinen tapahtuma, joka ilmaantuu yllättäen ja joka muuttaa tapahtumien kehityskulun aiempaa epävarmemmaksi
 - Voi olla täysin odottamaton tapahtuma (esim. 9/11 terrori-iskut) tai tekijä, jonka mahdollisuus on havaittu, mutta josta ei olla haluttu tai ymmärretty puhua tarpeeksi (esim. COVID-19)
- Varmaa on vain epävarmuus: jokin villi kortti voi toteutua milloin vain
 - COVID-19 ja Ukrainan sota vahva muistutus tästä
 - Villit kortit on yksittäisiä tapahtumia – mutta viive niiden välillä voi olla lyhyt!
- Villeihin kortteihin voidaan varautua
 - Emme tiedä *milloin* villi kortti tapahtuu mutta voimme tietää paljon siitä, *mitä* voi tapahtua
 - Esim. globaali pandemia oli tiedostettu mahdolliseksi riskiksi paljon ennen koronapandemiaa

Ukrainan sota villinä korttina

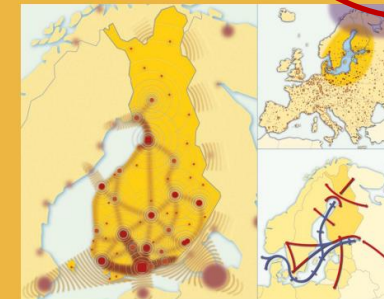
- Yhteydet Venäjälle olleet tärkeitä kehittämisen lähtökohtia
 - Idän portista lännen etuvartioksi?
 - Mitä tehdä, kun merkittävä kehityssuunta katkaistaan?
- Vaikutukset läpäisevät kaikki toiminnan tasot
 - Olennaista systeeminen ymmärrys eri tasoilta saatavan tiedon pohjalta
- Välittömät seuraukset vs. pitkän aikavälin muutos
 - Ymmärrys tästä hetkestä, maltti tulevaisuuden arvioinnissa

Kilpailukykyä, hyvinvointia
ja ekotehokkuutta

Suomen aluerakenteen ja alueidenkäytön
kehityskuva

RAKENNETTU
YMPÄRISTÖ

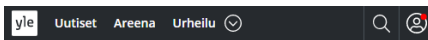
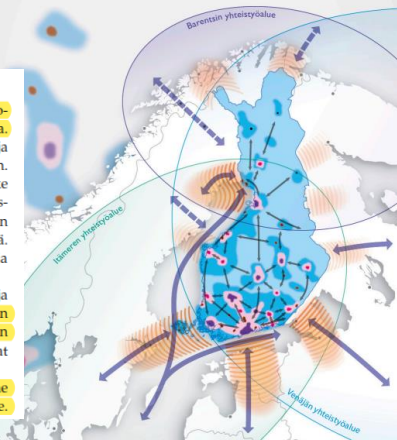
2006

Uusiutumiskykyinen
ja mahdollistava Suomi

Aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuva 2050

2015

Liikenne ja kuljetus

Idän junille rakennetaan yli 40 miljoonan euron jättiterminaalia Kouvolaan – kukaan ei tiedä, onko sille enää käyttöä Venäjän hyökättyä Ukrainaan

Kouvolan rautatie- ja maantieteterminaalin tulevaisuus näyttää vaikealta. Kaupunki haluaa uskoa, että kriisissä on mahdollisuus.

Venäjän hyökkäys

Energian hinta voi nousta Suomessa ällistyttyviin lukemiin jos Venäjä-kytköksistä riuhtaistaan irti hetkessä – selvitimme, mitä seurauksia siteiden katkaisemisesta olisi

Venäjän irrottaminen Suomen energialajitelämästä voidaan tehdä nopeastikin, mutta se tulee kalliiksi, arvioivat asiantuntijat. Pitkällä aikavälillä vihreä siirtymä tulee joka tapauksessa katkaisemaan Venäjä-riippuvuuden.

Venäjän potentiaali merkittävä pitkällä aikavälillä

Venäjä on Suomen tärkeimpiä kauppakumppaneita ja sen kanssa harjoitettava vuorovaikutus on monissa muissakin suhteissa merkittävä asia myös tulevaisuudessa. Itärajan ylittävät yhteydet ovat maantieteellisesti syistä erityisen tärkeitä Kaakkois- ja Itä-Suomen kehityksen kannalta, mutta niiden vaikutukset ulottuvat koko maahan. Venäläisten matkailu on jo luonut uusia työpaikkoja ja se – kuten myös muuttoliike Venäjältä – hyödyttää myös sellaisia kaakkois- ja itärajan alueita, joiden kehityskuva on ollut tuotantorakenteen muutosten seurauksena taantunut. Tulevaisuuden kehityssuunta riippuu luonnollisesti myös EU:n ja Venäjän suhteiden kehityksestä. Esimerkiksi viisumivapaa rajanylitys lisäisi matkailun ohella yritys yhteistyötä ja työssäkäyntiä itärajan yli.

Erityisesti Pietarin merkitys Suomessa on kasvassa matkailun, työssäkäynnin ja asiointiliikenteen osalta. **Venäjä-yhteyden kehitys ja kehittäminen koskee kuitenkin itäisen naapurimaan potentiaalini hyödyntämistä eikä pelkästään yhteyksiä Pietariin ja edelleen Moskovaan.** Esimerkiksi Karjalan tasavalta ja koko Luoteis-Venäjä ovat suomalaisen teollisuuden kannalta myös tärkeitä luonnonvarojen lähteitä.

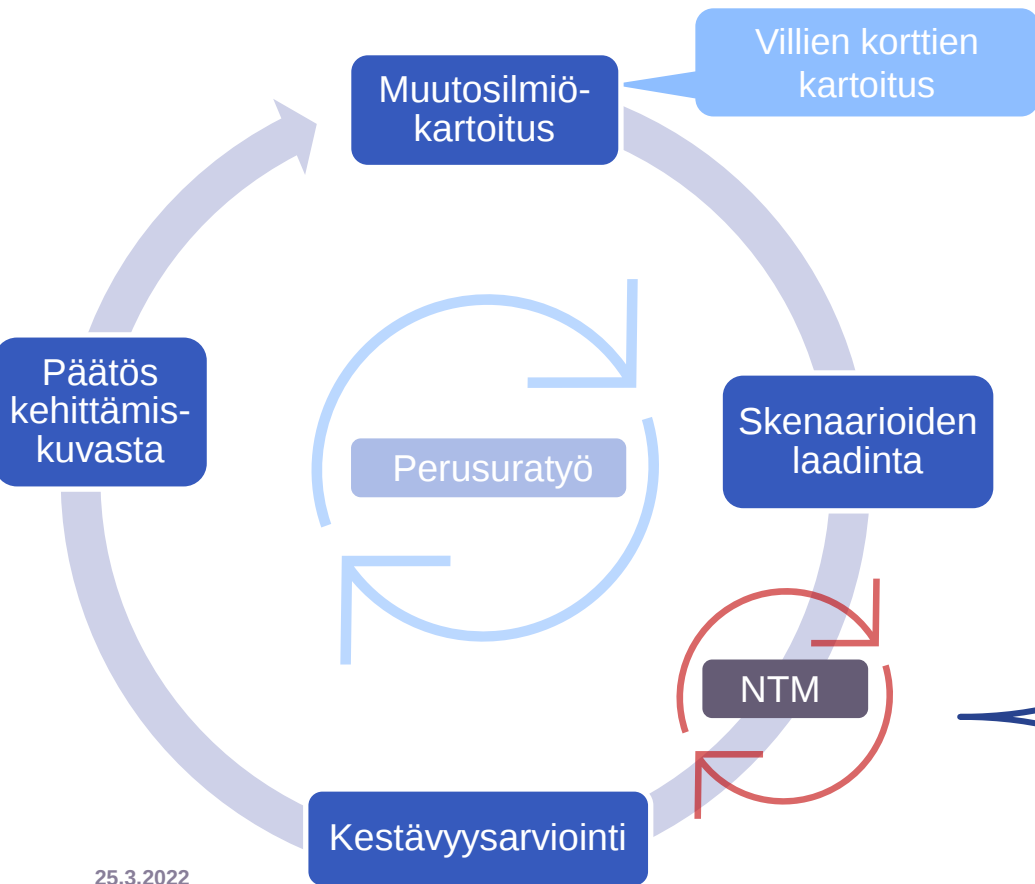
Venäjälle johtavien kuljetuskäytävien merkitys kasvaa tulevaisuudessa, koska ne ovat myös tärkeitä kauttakulkureittejä Aasiaan ja kasvavalle Kaukasuksen alueelle.

Villien korttien huomioiminen

- Varautumiseen on useita keinoja
 - Mahdollisten villien korttien arviointi osana ennakointia
 - Valmius ennakkoinnin tulosten nopeaan päivittämiseen villin kortin toteutuessa
- Herkkyys muutoksille ja mahdollisuus nopeaankin päivittämiseen pitävät ennakointityön relevanttina
 - Esim. Sitran megatrendiraportti päivitettiin alle vuosi julkaisun jälkeen koronan takia
- Villien korttien huomioiminen integroidaan toimintamallin sykliseen prosessiin

Syklinen prosessi & nopean toiminnan malli (NTM)

Muutosilmiökartoitus

1. Kartoituksen uskottavuuden arviointi
2. Uuden tilanteen mukaisten ilmiöiden lisääminen

Skenaariot

1. Uskottavuuden tarkistus
2. Tarvittaessa korjaukset
3. Lisäosa uuden tilanteen vaikutuksista

Kehittämiskuva

1. Arviointi uuden tilanteen vaikutuksista tavoitteisiin
2. Tarvittaessa tavoitteiden korjaaminen/poistaminen/lisääminen

Perusura

1. Perusura 2 investointien tarkistus
2. Tarvittaessa muutokset

Työpajatehtävä

- Miten villit kortit tulisi huomioida, mitä toimintaa tulisi tapahtua niiden toteutuessa, missä vaiheessa toiminta kannattaa aloittaa?
- Alue- ja yhdyskuntarakenne muuttuu hitaasti mutta tilanteet tapahtuvat nopeasti
 - Milloin ja miten arvioida villin kortin vaikutuksia alue- ja yhdyskuntarakennenäkökulmasta?
- Kiinnitytään tämän hetken tilanteeseen: elämme keskellä kahden villin kortin mullistamaa maailmaa
- Kartoitetaan yhdessä tuntemattomia vesiä – varautua voi mutta valmista ratkaisua mihin vain villiin korttiin reagoimiseen ei ole eikä tule